

Bilaga: Kunskapsunderlag med metodbeskrivning

**Försäkringsmedicinskt beslutsstöd för skador på
hand, handled och underarm. Uppdaterat 2025**

Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen. Vid citat ska källan uppges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på Socialstyrelsens webbplats.

Publicerad: www.socialstyrelsen.se, maj 2025,

Innehåll

Kunskapsunderlag	4
Rekommendationer om sjukskrivning	4
Särskilda överväganden vid bedömningen av sjukskrivning	4
Kort om diagnosen	4
Funktionsnedsättning och aktivitetsbegränsning	4
Underlätta återgång till arbete	8
Statistikunderlag	9
Statistik från Försäkringskassan	9
Metodbeskrivning	11
Arbetsgrupper	11
Arbetsprocessen	11
Om vetenskapliga underlag i FMB	12
Projektorganisation	13
Projektledning	13
Rekommendationsgrupp	13

Kunskapsunderlag

Nedan redovisas kunskapsunderlaget för respektive textavsnitt i de försäkringsmedicinska beslutstöden inom gruppen skador på hand, handled och underarm. Det gäller beslutsstöd för böj- och sträcksenskada på hand, handled och underarm (S56, S66), nervskada på hand, handled och underarm (S54, S64) och sårskada på hand, handled och underarm (S51, S61).

Arbetet utgick från det tidigare beslutsstödet för sårskada på hand, handled och underarm, vilket inkluderade tillstånden böj- och sträcksenskada, nervskada och sårskada. I arbetsprocessen beslutades det på inrådan av medverkande medicinskt sakkunnig läkare att separera dessa delar så att det blev ett beslutsstöd för respektive typ av skada.

Rekommendationer om sjukskrivning

Kunskapsunderlaget till avsnittet *Rekommendationer om sjukskrivning* utgörs av erfarenhetsbaserad kunskap genom de sakkunniga som deltagit i arbetet. Socialstyrelsen har inte eftersökt vetenskapligt underlag för denna del (se vidare under *Metodbeskrivning*).

Särskilda överväganden vid bedömningen av sjukskrivning

Kunskapsunderlaget till avsnittet *Särskilda överväganden vid bedömningen av sjukskrivning* utgörs av erfarenhetsbaserad kunskap genom de sakkunniga som deltagit i arbetet. Socialstyrelsen har inte eftersökt vetenskapligt underlag för denna del.

Kort om diagnosen

Kunskapsunderlaget till avsnittet *Kort om diagnosen (Symtom, behandling, prognos)* utgörs av erfarenhetsbaserad kunskap genom de sakkunniga som deltagit i arbetet. Socialstyrelsen har inte eftersökt vetenskapligt underlag för denna del.

Funktionsnedsättning och aktivitetsbegränsning

Informationen i avsnitten *Funktionsnedsättning* och *Aktivitetsbegränsning* utgår från *Internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder*

och hälsa (ICF). För att underlätta användningen av ICF har WHO sammanställt s.k. ”Core sets”, som listar vanliga funktionsnedsättningar och aktivitetsbegränsningar för ett antal medicinska diagnoser. Varje Core set bygger på resultat bl.a. från en litteraturgenomgång (systematisk översikt) och multidisciplinär expertmedverkan.¹

Om det finns ett Core set för ett nytt beslutsstöd som tas fram så används det som kunskapsunderlag. Om Core set saknas för den aktuella diagnosen och det handlar om framtagande av ett nytt beslutsstöd görs en litteratursökning efter vetenskapliga publikationer som undersökt funktionsnedsättningar och aktivitetsbegränsningar vid den aktuella diagnosen.

Vid uppdateringar av beslutsstöd utgörs kunskapsunderlaget vanligen av erfarenhetsbaserad kunskap genom de sakkunniga som deltagit i arbetet. Litteratursökningar görs endast om sakkunniga påtalar att behovet finns, efter sin översyn av de befintliga texterna.

Vid denna uppdatering utgörs kunskapsunderlaget av erfarenhetsbaserad kunskap inhämtad från medverkande sakkunniga.

Funktionsnedsättningar och aktivitetsbegränsningar med tillhörande ICF-kategorier

Tabellerna nedan visar funktionsnedsättningar och aktivitetsbegränsningar vid böj- och sträcksenskada, nervskada och sårskada på hand, med tillhörande ICF-kategorier. I Socialstyrelsens beslutsstöd beskrivs endast centrala funktionsnedsättningar och aktivitetsbegränsningar. I ifyllnadsstödet i Webcert syns även ICF-kategorier för kompletterande funktionsnedsättningar och aktivitetsbegränsningar.

Tabell 1a. Centrala funktionsnedsättningar (böj- och sträcksenskada)

Beskrivning av problem i beslutsstödet	ICF-kategori
Smärta	b280 Smärtförminnelse
Nedsatt ledrörlighet - problem att greppa respektive att öppna upp greppet (att böja respektive sträcka ut handleden och fingrarna)	b710 Funktioner för rörlighet i leder
Nedsatt muskelkraft	b730 Muskelkraftsfunktioner
Nedsatt koordination och precision i handens och fingrarnas rörelser	b760 Funktioner för kontroll av viljemässiga rörelser

¹ Selb M, Escorpizo R, Kostanjsek N, Stucki G, Üstün B, Cieza A. A guide on how to develop an International Classification of Functioning, Disability and Health Core Set. Eur J Phys Rehabil Med. 2015 Feb;51(1):105-17. Epub 2014 Apr 1. PMID: 24686893.

Tabell 1b. Centrala aktivitetsbegränsningar (böj- och sträcksenskada)

Beskrivning av svårighet i beslutsstödet	ICF-kategori
Svårt att använda kommunikationsutrustning, till exempel att skriva på tangentbord	d360 Att använda kommunikationsutrustningar och kommunikationstekniker
Svårt att lyfta och bära föremål	d430 Att lyfta och bära föremål
Svårt att utföra koordinerade hand- och fingerrörelser, till exempel att plocka upp eller hålla fast små föremål, eller att skriva för hand	d440 Att använda handens finmotorik
Svårt att koordinera arm- och handrörelser, till exempel att hantera verktyg	d445 Att använda hand och arm

Tabell 1c. Kompletterande funktionsnedsättningar (böj- och sträcksenskada)

ICF-kategori
b130 Energi och driftfunktioner
b134 Sömnfunktioner
b415 Blodkärlsfunktioner
b715 Ledstabilitetsfunktioner
b740 Muskeluthållighetsfunktioner

Tabell 1d. Kompletterande aktivitetsbegränsningar (böj- och sträcksenskada)

ICF-kategori
d475 Att vara förare

Tabell 2a. Centrala funktionsnedsättningar (nervskada)

Beskrivning av problem i beslutsstödet	ICF-kategori
Nedsatt känsla för handens och fingrarnas läge och position (behov av synens hjälp för att kunna greppa tag om föremål)	b260 Proprioceptiv funktion
Nedsatt känsel (beröring)	b265 Beröringsfunktion
Nedsatt känsel (temperatur)	b270 Sinnesfunktioner som hänger samman med temperatur och andra sinnestryck

Bilaga: Kunskapsunderlag med metodbeskrivning

Nervsmärta vid vistelse i kalla miljöer och vid belastning av det drabbade skadeområdet, även långt efter skadetillfället	b280 Smärtförminnelse
Minskad ledrörlighet	b710 Funktioner för rörlighet i leder
Påtagligt nedsatt kraft eller greppfunktion	b730 Muskelkraftsfunktioner
Nedsatt koordination och precision i handens och fingrarnas rörelser	b760 Funktioner för kontroll av viljemässiga rörelser
Muskelstelhet	b780 Förminnelser vad avser muskler och rörelsefunktioner

Tabell 2b. Centrala aktivitetsbegränsningar (nervskada)

Beskrivning av problem i beslutsstödet	ICF-kategori
Svårt att utföra koordinerade hand- och fingerrörelser, till exempel att plocka upp eller hålla fast små föremål, eller att skriva för hand	d440 Att använda handens finmotorik
Svårigheter att exempelvis greppa ett handverktyg, en penna eller andra objekt Förmågan att greppa både stora och små föremål kan bli kraftigt nedsatt till följd av både omfattande känselnedsättning och förlorad muskelfunktion	d445 Att använda hand och arm

Tabell 2c. Kompletterande funktionsnedsättningar (nervskada)

ICF-kategori
b130 Energi och driftfunktioner
b134 Sömnfunktioner
b415 Blodkärlsfunktioner
b715 Ledstabilitetsfunktioner
b740 Muskeluthållighetsfunktioner

Tabell 2d. Kompletterande aktivitetsbegränsningar (nervskada)

ICF-kategori
d475 Att vara förare

Tabell 3a. Centrala funktionsnedsättningar (sårskada)

Beskrivning av problem i beslutsstödet	ICF-kategori
Temporär smärta eller obehag	b280 Smärtförminnelse
Hudens skyddande funktion kan påverkas	b810 Hudens skyddsfunktioner
Hudens läkande funktion kan påverkas	b820 Hudens läkande funktioner

Tabell 3b. Centrala aktivitetsbegränsningar (sårskada)

Beskrivning av problem i beslutsstödet	ICF-kategori
Arbeten som innebär belastning så som exempelvis tunga lyft, mekanisk nötning och statiska grepp bör undvikas under läkningsperioden	d430 Att lyfta och bära föremål
Även små sår kan innebära svårigheter med handhygien om arbetet kräver frekvent tvättning, exempelvis inom hälso- och sjukvård eller livsmedelsindustrin	d510 Att tvätta sig

Tabell 3c. Kompletterande funktionsnedsättningar (sårskada)

ICF-kategori
b130 Energi och driftfunktioner
b134 Sömnfunktioner
b415 Blodkärlsfunktioner

Tabell 3d. Kompletterande aktivitetsbegränsningar (sårskada)

ICF-kategori
d475 Att vara förare

Underlätta återgång till arbete

Kunskapsunderlaget till avsnittet *Underlätta återgång till arbete* utgörs av erfarenhetsbaserad kunskap genom de sakkunniga som deltagit i arbetet. Socialstyrelsen har inte eftersökt vetenskapligt underlag för denna del.

Statistikunderlag

Statistik från Försäkringskassan

Statistiken som Socialstyrelsen begärt från Försäkringskassan är för perioden 22-01-01 – 23-12-31. Statistiken visar antalet startade sjukfall och antalet unika fall för sårskada på hand, handled och underarm. Den visar också medianen och den 25:e och 75:e percentilen för sjukfallens längd. Statistiken är även uppdelad utifrån kön.

Statistik har endast begärts ut för diagnoskoder för diagnosen sårskada på hand, handled och underarm då detta beslutsstöd från början innefattade även böj- och sträcksenskada samt nervskada. Det bedömdes ej aktuellt att efterfråga för resterande diagnoskoder i senare skede då det rör sig om relativt små tal.

Tabell 5. Sjukskrivningsstatistik för sårskada på hand, handled och underarm (S51) 2022

Grupp	Antal startade sjukfall	Antal unika startade sjukfall	Median	P25	P75
Kvinnor	34	33	65	19	61
Män	76	76	43	21	44,5
Totalt	110	109	-	-	-

Källa: Försäkringskassan

Tabell 6. Sjukskrivningsstatistik för sårskada på hand, handled och underarm (S51) 2023

Grupp	Antal startade sjukfall	Antal unika startade sjukfall	Median	P25	P75
Kvinnor	27	26	38	19	42
Män	68	68	60	20,5	61
Totalt	95	94	-	-	-

Källa: Försäkringskassan

Tabell 7. Sjukskrivningsstatistik för sårskada på hand, handled och underarm (S61)

Grupp	Antal startade sjukfall	Antal unika startade sjukfall	Median	P25	P75
Kvinnor	362	360	40	20	39
Män	1155	1140	47	21	44
Totalt	1517	1500	-	-	-

Källa: Försäkringskassan

Tabell 8. Sjukskrivningsstatistik för sårskada på hand, handled och underarm (S61)

Grupp	Antal startade sjukfall	Antal unika startade sjukfall	Median	P25	P75
Kvinnor	370	363	39	19	40
Män	1149	1142	41	21	46
Totalt	1519	1505	-	-	-

Källa: Försäkringskassan

Metodbeskrivning

Här redovisar Socialstyrelsen hur vi har arbetat med att uppdatera det försäkringsmedicinska beslutstöden för böj- och sträcksenskada på hand, handled och underarm, nervskada på hand, handled och underarm, och sårskada på hand, handled och underarm.

Arbetsgrupper

Projektledningen har bestått av sakkunnig handkirurgi och medarbetare från Socialstyrelsen. Textförslag och rekommendationer om sjukskrivning har tagits fram utifrån erfarenhetsbaserad kunskap (se *Kunskapsunderlag*).

En rekommendationsgrupp med representanter för olika specialiteter har sedan tagit ställning till och lämnat synpunkter på projektledningens förslag. Samtliga sakkunniga finns listade under rubriken *Projektorganisation*. De externa sakkunniga har i första hand rekryterats genom det nationella programområdet för rörelseorganens sjukdomar. För de externa deltagarna i de båda grupperna har Socialstyrelsen gjort sedvanlig jävsgranskning i förhållande till uppdraget.

Arbetsprocessen

Projektledningen har sett över de befintliga texterna och uppdaterat dessa. En rekommendationsgrupp har sedan fått lämna synpunkter på textförslagen genom att besvara en webbenkät. Projektledningen har sedan värderat synpunkterna och genomfört ändringar där det bedömts relevant. Socialstyrelsen har även inhämtat synpunkter på texterna från det nationella programområdet för rörelseorganens sjukdomar och från Försäkringskassan. Inkomna synpunkter har värderats och ändringar har genomförts när det har bedömts relevant.

När det gäller avsnitten *Funktionsnedsättning* och *Aktivitetsbegränsning* har Socialstyrelsen i samråd med sakkunnig mappat problemen och svårigheterna i de reviderade texterna mot ICF-klassifikationen.

I möjligaste mån används ”standardformuleringar” för ICF-kategorierna i beslutsstöden, framför allt för att få enhetlighet mellan beslutsstöd men även för att ICF-domäner och kategorier ska vara igenkännliga i formuleringarna.

Om vetenskapliga underlag i FMB

Kunskapsunderlaget för vägledning om sjukskrivning vid olika situationer i FMB utgörs av erfarenhetsbaserad kunskap hos medverkande sakkunniga. Till skillnad från Socialstyrelsens övriga rekommendationer (i nationella riktlinjer och kunskapsstöd) innehåller rekommendationerna i FMB ingen gradering utan kan snarare beskrivas som ”typfall”: vanliga situationer där sjukskrivning kan behövas för patienter med det aktuella tillståndet, till exempel vid en viss svårighetsgrad eller i viss sjukdomsfas.

När Socialstyrelsen tar fram rekommendationer om åtgärder i vård och omsorg genomförs vanligtvis systematiska litteratursökningar med frågeställningen ”Vilken effekt har åtgärden X för patientgruppen Y på utfallet Z”. Motsvarande frågeställning för FMB blir ungefär ”Vilken effekt har sjukskrivning av viss omfattning och längd vid det aktuella tillståndet, på återgången i arbete eller annan sysselsättning” (alt. vilken sjukskrivningsgrad-/längd är optimal för återgång i arbete eller annan sysselsättning). Förekomsten av vetenskapliga studier som har undersökt sådana frågeställningar är oftast obefintlig och resursåtgången är svår att försvara. Systematiska litteratursökningar för att besvara frågan om åtgärdens effekt på återgång i arbete genomförs därför inte inom FMB. Rekommendationerna utformas istället direkt utifrån sakkunnigas erfarenhetsbaserade kunskap av vad som är vanliga situationer där sjukskrivning kan behövas för patienter med det aktuella tillståndet, och vilken längd respektive grad av sjukskrivning som kan vara en lämplig utgångspunkt för den aktuella situationen.

Projektorganisation

Projektleddning

Gustav Andersson	Biträdande lektor (anatomi), Umeå universitet samt specialistläkare i handkirurgi, Norrlands universitetssjukhus.
Freja Skytt	Projektleddare Socialstyrelsen
Maria Bodin	Projektmedarbetare Socialstyrelsen

Rekommendationsgrupp

Per Jenmalm	Överläkare specialist i handkirurgi, Region Västerbotten
Veronica Lindblom	Arbetsterapeut, Region Gävleborg
Gunilla Olsson	Fysioterapeut, Region Västerbotten
Karl-Magnus Uhlebäck	Allmänläkare, Västra Götalandsregionen
Elsie Vendelberga	Region Gävleborg

Bilaga: Kunskapsunderlag med metodbeskrivning kan laddas ner från
[Forsakringsmedicin.socialstyrelsen.se](https://forsakringsmedicin.socialstyrelsen.se)